

პროექტზე დაფუძნებული სწავლება, მისი როლი და მნიშვნელობა

ვაყელიშვილი ნინო

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თელავი

N5 საჯარო სკოლა, თელავი

DOI: <https://doi.org/10.52340/idw.2023.92>

აბსტრაქტი. განათლების სისტემა უდიდეს როლს ასრულებს თანამედროვე გლობალიზაციის ეპოქაში, ცივილიზებული საზოგადოების ფორმირებასა და განვითარების პროცესში. თანამედროვე განათლება, მაღალხარისხიანი სწავლა და სათანადო ცოდნის შეძენა სოციალური მოთხოვნაა. ამ მოთხოვნის დაკმაყოფილება ყოველ საფეხურზე სხვადასხვა სახის პროსგრესული მეთოდების გამოყენებით ხდება. თანამედროვე სწავლების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი, პროგრესული, აქტუალური მეთოდია პროექტზე დაფუძნებული სწავლება. გარკვეული ევოლუცია გაიარა აღნიშნულმა მეთოდმა წლების განმავლობაში, მაგრამ მისი ძირითადი არსი კვლავ უცვლელია: ამ მეთოდით სწავლების პროცესში ხდება მოსწავლეთა ინტერესების გაღვივება, კონცენტრირება და სტიმულირება კონკრეტულ პრობლემებთან და მის გადაწყვეტასთან მიმართებაში. მას საფუძვლად უდევს მოსწავლეთა შემეცნებითი უნარისა და თანამედროვე საინფორმაციო სივრცეში ორიენტირების მეშვეობით კრიტიკული და შემოქმედებითი აზროვნების დონის განვითარება.

თანამედროვე სასწავლო მეთოდის, პროექტით სწავლების მეთოდის უკეთ შესასწავლად და დასანერგად სასწავლო წლის განმავლობაში ჩატარდა კვლევა აღნიშნულ თემაზე. შესწავლილი იქნა შესაბამისი ლიტერატურა. საკანონმდებლო ბაზის და არსებული კვლევების გამოცდილების განხილვა. მოხდა დაკვირვება. ფოკუსჯგუფის შერჩევა, გამოკითხვა. დაკვირვების დროს მოგროვდა მონაცემები. არსებული მონაცემები, გამოკითხვის და დაკვირვების შედეგები დახარისხდა, დამუშავდა. მოხდა შედეგების გაანალიზება და ამის საფუძველზე ინტერვენცია. გამოიკვეთა პრიორიტეტები. კვლევის პროცესში აქტიური თანამშრომლობა იყო სკოლის პედაგოგებს შორის. მიმდინარეობდა განხილვა საგნობრივ კათედრებზე. იყო ნათელი, სპეციფიკური და ადვილად გასაგები გამოხმაურებები. საინტერესო დისკუსია წარიმართა პროექტით სწავლების მეთოდის ნაკლოვანებაზეც.

კვლევაზე მუშაობის პროცესმა და შედეგმა კიდევ ერთხელ აჩვენა, რომ ასეთი მეთოდით სწავლების მთავარი მიზანია მოსწავლეთა შემოქმედებითი, ინტელექტუალური უნარის განვითარება, იმისთვის, რომ მათ ჰქონდეთ თვითრეალიზაციის, დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილების მისაღებად.

როგორც ჩინური ანდაზა ამბობს: „მითხარი რამე და დამავიწყდება, მაჩვენე და მე შევძლებ გახსენებას, ჩამრთე და მე ყველაფერს გავიგებ.“

საკვანძო სიტყვები: პროექტებით სწავლება, თანამედროვე მეთოდი, კრიტიკული აზროვნება, კვლევა, ინფორმაცია, ძიება, უპირატესობა, სკოლა, მოსწავლე.

პროექტის მეთოდით სწავლება არის განათლებისადმი თანამედროვე მიდგომა, რომელიც მომდინარეობს ჯონ დიუის საგანმანათლებლო ფილოსოფიიდან და მთლიანად მოსწავლეზეა ორიენტირებული. მას დიდი წვლილი შეაქვს თანამედროვე სასწავლო თეორიასა და პრაქტიკაში.

პროექტის მეთოდით სწავლების ზოგიერთი განმარტება შეიძლება დაგვეხმაროს მის უკეთ გაგებაში. მისი ინიციატორის პროფესორ უილიამ კილპატრიკის თქმით „პროექტის მეთოდი მიზანმიმართული აქტივობაა, რომელიც მიმდინარეობს სოციალურ გარემოში“.

სტივენსონის მიხედვით:

„პროექტი არის პრობლემური პროცესი, რომელიც დასრულებამდე მიდის ბუნებრივ გარემოში“.

სნედენის მიხედვით: „პროექტი არის საგანმანათლებლო სამუშაოს ერთეული, რომელიც ყველაზე თვალსაჩინო მახასიათებელია რაიმე სახის პოზიტიური და კონკრეტული მიღწევის“.

პროექტული სწავლების დროს მოსწავლეებს უვითარდებათ სხვადასხვა უნარები, როგორცაა:

- ☑ კრიტიკული აზროვნების;
- ☑ ინფორმაციის მოძიების უნარი თანამედროვე საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით;
- ☑ კომუნიკაციის;
- ☑ პრობლემის გადაჭრის;
- ☑ გადაწყვეტილების მიღების;
- ☑ ძიების;
- ☑ შემოქმედებითობის და სხვ.

პროექტის მეთოდი არის პრობლემური აქტი, რომელიც ხორციელდება და სრულდება ბუნებრივ პირობებში. ის დიდ როლს თამაშობს მოსწავლის თავდაჯერებულობაზე, მის დამოუკიდებლობაზე. მოსწავლე იღებს პასუხისმგებლობას სამუშაოზე. შესრულების შინაარსი და ტექნიკა განიხილება მოსწავლის კუთხით. ასე რომ, ეს მეთოდი არის მთლიანად მოსწავლეზე ორიენტირებული, სადაც ის სწავლობს გამოცდილებით, როგორც სწავლა კეთებით.

დაკვირვებამ და ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა შემდეგი: აუცილებლად უნდა იყოს გათვალისწინებული, რომ პროექტით სწავლების მეთოდის ეფექტიანობა და ხარისხი მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული თითოეული პედაგოგის ძალისხმევაზე და დაინტერესებაზე. კერძოდ, მასწავლებელმა პროექტით სწავლების მეთოდის გამოყენებისას უნდა უზრუნველყოს საგანმანათლებლო გარემოს შექმნა და მოსწავლეთა მოტივაცია; განსაზღვროს, კონკრეტულად რა უნდა ისწავლონ ბავშვებმა პროექტზე მუშაობის შედეგად. შეძლოს რთული მოვლენების ასახსნელად მარტივი მაგალითების გამოყენება. საკვლევი პრობლემების გააზრების მიზნით წარმოადგინოს სიტუაციის პრეზენტაციის შესაძლო მეთოდები. მოახდინოს სამუშაოს ორგანიზება ინდივიდუალურად და მცირე ჯგუფებში. მასწავლებელი უნდა ფლობდეს განხილვის ორგანიზების მეთოდებს, ახდენდეს დასკვნების არგუმენტირებას, ეწეოდეს კონსულტაციებს, გააჩნდეს ობიექტური შეფასების კრიტერიუმები. აქედან გამომდინარე შეიძლება ჩამოვყალიბოთ მასწავლებლის როლის რამდენიმე მუხლი, პროექტით სწავლების მეთოდის გამოყენების დროს: მასწავლებელი

- ☑ ეხმარება მოსწავლეებს ინფორმაციის ახალი წყაროს მოძიებაში;
- ☑ თვითონ არის ინფორმაციის წყარო;

- ☒ კოორდინაციას უწევს მთელ პროცესს;
- ☒ წახალისებს მოსწავლეებს;
- ☒ აძლევს უწყვეტ უკუკავშირს მთელი პროცესის განმავლობაში, პროექტის წარმატებით განხორციელებისთვის.

პროექტის მეთოდით სწავლების განსახორციელებლად აუცილებელია გავიაზროთ:

- ☒ მისი განხორციელების ნაბიჯები;
- ☒ უპირატესობები;
- ☒ პრინციპები;
- ☒ სახეები;
- ☒ ნაკლოვანებები.

პროექტით სწავლების მეთოდს აქვს რამდენიმე ნაბიჯი:

- ☒ პროექტის შერჩევა;
- ☒ სწორი დაგეგმვა;
- ☒ პროექტის განხორციელება;
- ☒ შეფასება;
- ☒ ჩაწერა.

პროექტის შერჩევა

პირველი ნაბიჯი არის საპროექტო სამუშაოს შერჩევა. მოსწავლეებს ეძლევათ რაიმე პრაქტიკული პრობლემა. რომელსაც აქვს პრაქტიკული საჭიროება. ამ პროცესში მასწავლებელი ადგენს მოსწავლეთა მოტივაციის გაღრმავებას.

დაგეგმვა

პროექტის მეთოდის შემდეგი ნაბიჯი არის სწორი დაგეგმვა. მოსწავლეებმა უნდა დაგეგმონ, მასწავლებელი ეხმარება მათ დაგეგმვაში. ის მიუთითებს ამ პროექტთან დაკავშირებულ პრობლემებზე. შეიძლება ჩატარდეს დისკუსია და მოსწავლეებმა გამოთქვან თავიანთი აზრი.

პროექტის განხორციელება

ამ საფეხურზე მოსწავლე ახორციელებს საპროექტო სამუშაოს მათი გეგმის მიხედვით. მოსწავლეები ანაწილებენ სხვადასხვა მოვალეობას ერთმანეთში ინდივიდუალური ინტერესებისა და შესაძლებლობების მიხედვით. თითოეულ მოსწავლეს შეაქვს წვლილი ამ პროექტის შესრულებასა და დასრულებაში. ისინი აგროვებენ მონაცემებს, ინფორმაციას და სხვ. მასწავლებელი კი ხელმძღვანელობს და მიაწვდის საჭირო ინფორმაციას და ეხმარება მათ სწორი მიმართულებით სვლაში.

შეფასება

ამ საფეხურზე მოსწავლეები განიხილავენ და შეაფასებენ განახორციელეს თუ არა პროექტი დაგეგმილის მიხედვით. რა შეცდომები დაუშვეს მათ ამ აქტივობების პროცესში. ამავე ნაბიჯზე ხდება ნამუშევრის შეფასება.

ჩაწერა

შეფასების შემდეგი ნაბიჯები არის გადაკოდირება. აქ უნდა ჩაიწეროს პროექტთან დაკავშირებული ყველა აქტივობა მოსწავლეების მიერ დაგეგმილი, მათი დისკუსია, მოვალეობები, საკუთარი ნამუშევრების კრიტიკა. რა თქმა უნდა მნიშვნელოვანი პუნქტები ამ პროექტთან დაკავშირებით.

პროექტის მეთოდის უპირატესობები:

1. პროექტის მეთოდი აქცენტი არის სწავლა კეთებით. მოსწავლეები თავად ერთვებიან აქტივობაში, რაც ხელს უწყობს მათი აზროვნების უნარის ამაღლებას.
2. პროექტის მეთოდით მასწავლებელი მუშაობს მეგზურად და მთელ აქტივობას თავად მოსწავლეები ახორციელებენ, რაც ზრდის მოსწავლეთა თვითდაჯერებულობას და პასუხისმგებლობას.
3. პროექტის მეთოდი ასევე ხელს უწყობს თვითსწავლის ჩვევის ჩამოყალიბებას.
4. ამ მეთოდით მოსწავლეები მუშაობენ თავიანთ ჯგუფთან ერთად, რაც სწავლას საინტერესოსა და მნიშვნელოვანს ხდის.
5. ეს მეთოდი თანამშრომლობითი დამოკიდებულების და სხვა სოციალური თვისებების განვითარებას უწყობს ხელს.
6. ის ავითარებს კომუნიკაციის უნარებს, რადგან მოსწავლეებს ეძლევათ შესაძლებლობა გამოხატონ საკუთარი თავი სრულად და თავისუფლად.
7. ავითარებს მოსწავლის კრიტიკული აზროვნების უნარს.

პროექტის მეთოდის პრინციპები:

განსაზღვრული მიზნის პრინციპი

პროექტის მიზანი უნდა იყოს დაფიქსირებული და გასაგები.

თავისუფლების პრინციპი

აქტივობის სურვილი სპონტანური უნდა იყოს. მოსწავლეები თავისუფალი უნდა იყვნენ ყოველგვარი შეზღუდვისგან, დაწესებისგან და ა.შ. რათა შეძლონ საკუთარი თავის სრულად და თავისუფლად გამოხატვა.

საქმიანობის პრინციპი

აქტივობა პროექტის მეთოდის კიდევ ერთი პრინციპია. პროექტი თავისთავად მიზანმიმართული აქტივობაა. ამ აქტივობის შემდეგ მოსწავლეებმა უნდა ისწავლონ რაიმე (სწავლა კეთებით).

გამოცდილების პრინციპი

გამოცდილება დიდი მასწავლებელია. აქ მოსწავლეებმა გამოცდილებით უნდა ისწავლონ ახალი ფაქტები ან ინფორმაცია.

სარგებლობიანობის პრინციპი

ცოდნა ღირებულია მაშინ, როდესაცის სასარგებლოა ყოველდღიურ ცხოვრებაში. პროექტი, რომელიც უნდა განხორციელდეს, სასარგებლო უნდა იყოს, როგორც მოსწავლეებისთვის, ასევე საზოგადოებისთვის.

რეალობის პრინციპი

პროექტი უნდა იყოს რეალური და უნდა ჰქონდეს ბმული რეალურ ცხოვრებაში, რათა მოსწავლეებმა განახორციელონ პროექტი და დაასრულონ ის ბუნებრივ გარემოში.

სოციალური გამოცდილების პრინციპი

ბავშვები სოციალური არსებები არიან და მათ ვამზადებთ აქტიური სოციალური ცხოვრებისთვის. პროექტი ორიენტირებული უნდა იყოს მოსწავლეებში სოციალური თვისებები განვითარებაზე. კარგია პროექტი, რომელიც აქცენტს აკეთებს როგორც საზოგადოების, ასევე მისი ხალხის სოციალურ საჭიროებებზე, განვითარებასა და სარგებლობაზე.

პროექტის მეთოდის სახეები

განიხილავენ პროექტის მეთოდის ოთხ სახეს:

1. **საწარმოს ტიპის პროექტს:**

იგი ასევე ცნობილია, როგორც კონსტრუქციული პროექტი. ამ პროექტის მიზანია

მასალების ან ნივთების წარმოება. ამ პროექტში მოსწავლეები იზიკურად მუშაობენ ისინი ქმნიან სქემას, მოდელს და ა.შ.

2. სამომხმარებლო პროექტი:

სამომხმარებლო პროექტს ასევე უწოდებენ ესთეტიკურ პროექტს. ამ პროექტის მეშვეობით ვითარდება სტუდენტების მადლიერების უნარი. ამ პროექტის მთავარი მიზანია სიხარული და გამოცდილება. მაგ.: მუსიკის პრეზენტაცია, დარბაზის გაფორმება და ა.შ.

3. პრობლემური პროექტი:

ამ ტიპის პროექტი ხელს უწყობს პრობლემის გადაჭრის გარკვევას. აქ სტუდენტები სწავლობენ ცხოვრებასთან დაკავშირებული პრობლემების გადაჭრას. მაგალითებისთვის, როგორ დავიცვათ გარემო და სხვა.

4. ჩაძიების (ბურღვის) პროექტი:

ამ ტიპის პროექტის მთავარი მიზანია ცოდნისა და უნარების მიწოდება. ავითარებს და გამოავლენს მოსწავლის შესაძლებლობებსა და უნარებს. მაგალითად აღრმავებს მოსწავლის ცოდნას და უნარებს სიმღერაში, ცურვაში და ა.შ.

პროექტული სწავლების შემოტანა საგაკვეთილო პროცესში, მოსწავლეებს საშუალებას აძლევს გახდნენ დამოუკიდებელი პიროვნებები და კრიტიკულად მოაზროვნეები. მასწავლებლის მუშაობა მხოლოდ საგაკვეთილო პროცესს არ გულისხმობს. წარმატებული პედაგოგი აქტიურად თანამშრომლობს, როგორც მოსწავლეებთან, ასევე ადმინისტრაციასთან, კოლეგებთან, მშობლებთან და თემთან. საგანმანათლებლო პროექტი მსგავსი თანამშრომლობის საუკეთესო საშუალებაა. პროექტული სწავლება არის ერთობლივი მუშაობის ფორმა, რომლის დროსაც გარკვეული ჯგუფის მუშაობა წარიმართება წინასწარ განსაზღვრული მიზნის მისაღწევად და გარკვეული ფუნქციების დელეგირების პროცესში ყველა თავისი საქმის აღსრულების ხარისხზე პასუხისმგებელი. მიღებულ შედეგში კი ყველას თანაბარი წვლილი მიუძღვის და თითოეული მოსწავლისთვის საამაყოა.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რაც უფრო სწორად გამოიყენებს მასწავლებელი პროექტზე დაფუძნებულ სწავლებას, მით უფრო წარმატებული იქნება პროექტი და მოსწავლეები შეიძენენ ახალ უნარებს, განიმტკიცებენ უკვე არსებულ ცოდნას, პრაქტიკაში გამოიყენებენ ნასწავლს, შეძლებენ მოახდინონ ნასწავლის ტრანსფერი და მოემზადონ თანამედროვე ცხოვრებისთვის.

ლიტერატურა:

- ეროვნული სასწავლო გეგმა [shesavali.doc \(live.com\)](#)
- [პროექტზე დაფუძნებული სწავლება და მოსწავლეთა მოტივაცია - mastsavlebeli.ge](#)
https://www.google.com/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0CAIw7AJahcKEwjoxd2cnMj_AhUAAAAAHQAAAAAQAw&url=http%3A%2F%2Fgesj.internetacademy.org.ge%2Fdownload.php%3Fid%3D2743.pdf%26t%3D1&psig=AovVaw1IeeNph9uSuF7IOPQvaVvc&ust=1687019418252448&opi=89978449
- განწყობის თეორია. Mes.gov.ge/uploads/gegmebi/shesavali.doc.
- <https://www.slideshare.net/MandeepGill1/project-method-of-teaching>
- [Project Method of Teaching – A Guide \(teachmint.com\)](#)
- https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjnm2ncj_AhUR4aQKHUepBKAQFnoECAwQAO&url=http%3A%2F%2Fgesj.internetacademy.org.ge%2Fdownload.php%3Fid%3D2743.pdf%26t%3D1&usg=AovVaw0zdX_FYIZQQGIMzCU0EL3U&opi=89978449

Project-based learning, its role and importance

Vakelishvili Nino

Iakob Gogebashvili Telavi State University, Telavi
N5 public school, Telavi

Abstract

The education system plays a major role in the era of modern globalization, in the process of formation and development of a civilized society. Modern education, high-quality learning and acquisition of appropriate knowledge is a social requirement. This requirement is met at each step using various progressive methods. Project-based teaching is one of the important, progressive, and relevant methods of modern teaching. This method has undergone a certain evolution over the years, but its main essence remains unchanged: in the process of teaching with this method, students' interests are aroused, concentrated and stimulated in relation to specific problems and their solutions. It is based on the development of students' cognitive ability and the level of critical and creative thinking through orientation in the modern information space.

In order to better study and implement the modern teaching method, project teaching method, research was conducted on the mentioned topic during the academic year. Relevant literature was studied. Discussion of the legal framework and the experience of existing studies. An observation was made. Focus group selection, survey. Data were collected during observation. Available data, survey and observation results were sorted and processed. The results were analyzed and based on that intervention was made. Priorities were outlined. During the research process, there was active cooperation between the teachers. The discussion on subject chairs was in progress. Feedback was clear, specific and easy to understand. An interesting discussion was also held on the shortcomings of the project teaching method.

The process and result of the research showed once again that the main goal of teaching with such a method is to develop the creative and intellectual ability of students, so that they have more self-realization, independent thinking ability, to make important decisions.

As the Chinese proverb says: "Tell me and I'll forget, show me and I'll remember, turn on and I'll understand."

Key words: project teaching, modern method, critical thinking, research, information, search, advantage, school, student.